

حوزه‌های مفقوده در حوزه هنر

گپ‌وگفتی با علاءالدین کیا، سرگروه داوران حوزه فرهنگ و هنر

اشاره

علاءالدین کیا سرگروه داوران حوزه فرهنگ و هنر معتقد است کتاب‌هایی که امسال در این حوزه بررسی شده‌اند، از رشد کمی و کیفی خوبی نسبت به سالهای گذشته برخوردارند. وی معتقد است این موضوع نشان از نزدیک شدن ناشران و آثارشان به استانداردهای جشنواره را دارد گرچه هنوز حوزه‌هایی مانند موسیقی و هنرهای نمایشی نیازمند توجه بیشتر هستند.

آقای کیا، با توجه به اینکه فرهنگ و هنر موضوع گسترده‌ای است، بفرمایید در گروه فرهنگ و هنر چند عنوان کتاب بررسی شد و نتیجه این بررسی‌ها چه بود؟
۳۷ عنوان کتاب به این حوزه رسیده بود که از این میان یک مجموعه ۲۰ جلدی بیش از نیمی از عناوین را به خود اختصاص داده بود. خوشبختانه در چند حوزه مثل خوش‌نویسی، نقاشی، کاردستی، موسیقی، صنایع دستی و کار با سفال آثار با ارزشی دیده می‌شد. حسن کتاب‌ها این بود که گروه‌های سنی متفاوتی را در برمی‌گرفت. از این رو رقابت در حوزه هنر نزدیک به هم بود و ما داوران، علی‌رغم اینکه در انتخاب آثار اختلاف نظر داشتیم، در نهایت کتاب‌هایی را انتخاب کردیم که با یکدیگر یکی دو امتیاز اختلاف داشتند. حتی می‌توان گفت انتخاب کتاب برگزیده و تقدیری به دلیل نزدیک بودن امتیازات برای گروه دآوری سخت بود.

پس رقابت بین کتاب‌ها تنگاتنگ بود.

با توجه به وسعت حوزه هنر و نیز انتظار و نیاز جامعه در این حوزه، تعداد کتاب‌ها کم بود اما نسبت به سال‌های گذشته رشد کمی و کیفی قابل ملاحظه‌ای داشتند. نکته جالب اینکه کتاب‌ها به استانداردهای جشنواره و سازمان پژوهش نزدیک شده بودند. قبلاً کتاب‌ها این ویژگی‌ها را نداشتند و از فضای آموزش و پرورش و مدارس دور بودند. اما به تدریج با برنامه درسی و اهداف سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی هم‌راستا می‌شوند.

آقای کیا، حوزه فرهنگ و هنر دقیقاً چه رشته‌هایی را در برمی‌گیرد؟

در کتاب‌های هنری و درسی‌مان حدود ۲۰ رشته هنری پرداخته شده است از جمله طراحی، نقاشی، عکاسی، خوش‌نویسی و رشته‌های مختلف آن، گلیم‌بافی، هنرهای آوایی، هنرهای نمایشی، تصویرسازی و... . گرچه اساساً هنر رشته‌ها و زمینه‌های متفاوت و متنوعی دارد و امکان تفکیک و شمارش رشته‌ها چندان ممکن نیست. از سوی دیگر هنر ماهیتی بین رشته‌ای و چندگانه دارد و بسیاری از هنرها تلفیقی از تکنیک‌ها و حتی موادی است که قبلاً ویژه یک رشته خاص بودند.

➤ **به نظر تان بهتر نیست این حوزه‌ها از هم تفکیک شوند؟** وقتی قرار است رقابتی وجود داشته باشد، باید تعداد کتاب‌ها به حد خاصی برسد که امکان انتخاب وجود داشته باشد. بنابراین با توجه به شرایط موجود فعلاً به صورت ادغام شده بهتر است.

➤ **به نظر شما، آیا آثار این گروه می‌توانند نیاز مخاطبان ما را برآورده کنند؟**

نیازهای مخاطبان این حوزه بسیار وسیع است و هنوز حوزه‌هایی وجود دارد که نیازمند توجه بیشتر است؛ مثل حوزه هنرهای نمایشی یا موسیقی که موضوع جدیدی در نظام آموزشی ما هستند و هنوز ادبیات کافی و متناسب با فرهنگ این حوزه وجود ندارد. در نظام آموزشی مربوط به برخی حوزه‌های هنری دچار فقر منابع هستیم. از این رو نیاز مخاطبان ما بیش از این‌هاست ولی به عنوان شروع کار قدم خوبی است. باید ورود بخش غیردولتی به حوزه کتاب‌های کمک‌آموزشی استاندارد را به فال نیک گرفت و زحمات دوستان را قدر دانست.

➤ **در میان کتاب‌ها آثار ترجمه شده هم بودند؟** بله تعدادی کتاب ترجمه شده هم بود که اتفاقاً آثار خوبی هم بودند. کار با وسایل دورریز و ساخت عروسک و آموزش نقاشی از موضوعات آثار ترجمه شده بود. آثار تألیفی هم قابل توجه بودند و به لحاظ کمی و کیفی و نیز کیفیت ارائه با آثار ترجمه شده برابری می‌کردند.

➤ **آیا بین مؤلفان، معلمان هم حضور داشتند؟** به نظر می‌آید که مؤلفان به فضای مدرسه و نیازهای آموزش و پرورش آگاه بودند. حتی اگر معلم هم نبودند با این فضا و نیازهای مخاطبان آشنایی داشتند. به طور کلی علاوه بر ارتقای کیفیت آثار می‌توان گفت که به استانداردها نزدیک شده بودند. این جشنواره را باید به فال نیک گرفت. با توجه به اینکه از مدت‌ها قبل و در سال‌های پیشین هم این جشنواره و فرایند داوری و کمیته و کیفیت کتاب‌ها را دنبال می‌کردم، تصور می‌کنم شاهد روند رو به رشدی در همه زمینه‌ها هستیم و وحدت نظری معلمان و مؤلفان و داوران و همچنین استانداردهای سازمان پژوهش نزدیک‌تر می‌شود.

➤ **تأثیر جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد را چگونه ارزیابی می‌کنید؟**

جشنواره یک وجه شناسایی آثار برتر دارد و همچنین تقدیر از افرادی که به آموزش و پرورش در راستای رسیدن به سامان‌دهی منابع آموزشی و تربیتی کمک کرده‌اند. همچنین جشنواره بستری است برای معرفی شاخص‌ها و استانداردهای آموزش و پرورش در تولید کتاب‌های کمک‌آموزشی و تربیتی. بخش زیادی از ارتقای کیفی آثار این حوزه، به دلیل برگزاری جشنواره و آشنا شدن مؤلفان و ناشران با معیارها و استانداردهاست. تولید کتاب‌نامه و برگزاری جشنواره کمک می‌کند افرادی که تصمیم به تولید کتاب‌های کمک‌آموزشی دارند، اثر خود را با قالب‌های جشنواره و معیارهای آن تطبیق دهند. از این رو فکر می‌کنم نقش جشنواره سازنده است.

➤ **به نظر شما ما در مورد آموزش‌های هنری به چه نوع منابعی نیاز داریم؟**

چنانکه عرض کردم هنر ماهیتی فرارشته‌ای دارد. در نگاه دینی کشور ما هنر وسیله و اتفاقاً بهترین وسیله برای بیان مفاهیم و انتقال اندیشه‌ها به مخاطبان است. هنر مناسب‌ترین وسیله تربیتی است. بی‌تردید نظام آموزشی کارآمد را می‌توان با جایگاه آموزش‌های هنری و استفاده از روش‌های هنری در آموزش شناخت. اگر معلم از روش‌های جدید و هنری استفاده نکند آموزش‌ها از عمق و گستره کافی برخوردار نخواهند بود.

در نظریات تربیتی جدید اساساً آموزش به سمت لذت‌بخش شدن و هنری و سرگرمی پیش می‌رود. طراحی، نقاشی، استفاده از تصویر و صوت و حرکت، عکاسی و کاردستی و بسیاری از روش‌ها و هنرهای دیگر ابزار و وسیله‌ای هستند که در خدمت آموزش قرار می‌گیرند. جشنواره اخیر می‌تواند کاربرد این زمینه را در آموزش و پرورش توسعه دهد. اهل نظر و اندیشه را برای تعمیق آموزش هنر در آموزش و پرورش دعوت کند و در عین حال جایگاه مناسبی برای تشویق و هدایت کسانی باشد که در این مسیر گام نهاده‌اند.

هنر، مناسب‌ترین وسیله تربیتی است. بی‌تردید نظام آموزشی کارآمد را می‌توان با جایگاه آموزش‌های هنری و استفاده از روش‌های هنری در آموزش شناخت. اگر معلم از روش‌های جدید و هنری استفاده نکند آموزش‌ها از عمق و گستره کافی برخوردار نخواهند بود